

GOSPODARSTVO

TRGOVINA * INDUSTRIJA * OBRT * FINANCE

Leto IV. št. 72

Trst, 24. junija 1950

Cena litr 15

Ob zaključku šolskega leta

Naše gospodarske šole treba dopolniti

Uspehi trajnega dela profesorjev in dijakov

V času, ko ne preneha javna in podtalna gonja proti slovenskemu šolstvu na Tržaškem, ko se starši, dijaki in vsa naša javnost pod vtisom te kampanje boji za usodo slovenskih šol, je tudi bežen obisk naših šol prava uteha. Naše šole se kljub vsemu razvijajo, profesorji in dijaki vztrajajo na svojih mestih.

Solsko leto je končano, profesorji imajo opravka samo še z izpiti, z zaključnimi izpiti na nižjih srednjih šolah, z maturami na višjih. V Ulici Lazzaretto Vecchio na številkah 9 in 11 ni več oživljajočega šuma mladine, le v prtljico poje cirkularka in s svojim zavijanjem neusmiljeno prodira in konferenčne sobe in prazne učilnice. (V prtljico je poleg drugih delavnic namješeno odmeva iz kovačnice in mehaničnih delavnic. Na tem mestu je lahko samo slovenska šola, na tem mestu vztrajajo samo slovenski profesorji in dijaki!

V enem nadstropju so zbite kar štiri slovenske šole: 1. državna nižja trgovska strokovna šola, 2. državna trgovska akademija s slovenskim učnim jezikom (tako se uradno imenuje), 3. učiteljske in 4. višja realna gimnazija. Vse učilnice so neprestano v delu. Dopoldne se potijo v njih dijaki ene šole, popoldne druge, ne da bi se mogle prežračiti, kakor to zahtevajo higienske določbe.

Gospodarstva mora omejiti svoj obisk na gospodarske šole.

Trgovska strokovna šola

V državno nižjo trgovsko strokovno šolo se lahko vpíšejo absolventi petega razreda ljudske šole. Dijaki se učijo predvsem knjigovodstva, trgovstva, stenografije (slovensko obvezno, italijansko neobvezno), strojepisja, slovenščine in italijanščine. Ko končajo, prejmejo izpisevalno računovodja in gredo v službo kot pomožno osebje. V dvoletno slovensko trgovsko šolo ne morejo, ker je še danes nimamo kljub tolikim prošnjam in zahtevam slovenskih staršev in slovenskih trgovskih organizacij. Nekateri dijaki se odločijo za italijansko dvoletno trgovsko šolo. Med nižjo trgovsko strokovno šolo in trgovsko akademijo manjka prav ta vez (dvoletna slovenska trgovska šola).

Nižja trgovska strokovna šola je bila ustanovljena v šolskem letu 1946/47. Šola je dovršila do letos 70 dijakov; letos jo bo absolviralo okoli 40 učencev. V šolskem letu 1949/50 je bilo vpisanih 157 učencev, ob koncu je šola obiskovalo še 152 učencev. Izdelalo je 71 učencev (46,70%).

Prostorna stiska je očitna. Šola traja tri leta in vsak razred ima še paralelko. Šola ni dovolj preskrbljena s potrebnimi učili.

Trgovska akademija

Ustanovljena je bila v šolskem letu 1945/46. Tedaj je imela 54 dijakov, letos je obiskovalo šole že 122 dijakov; prvi razred ima že dve leti zaporedoma še paralelko. Dobra polovica dijakov je iz trgovskih in obrtniških družin. Pouk traja pet let. Za vstop je potrebna mala matura (nižji fakultetni izpit). Absolventi te šole gredo lahko na fakultete gospodarskih in političnih ved. Med najvažnejšimi učnimi predmeti so: knjigovodstvo, trgovsko pravo (v tretjem razredu tudi splošno pravo), trgovstvo, ekonomija in blagovinstvo. Med jeziki se dijaki dobro naučijo italijanščine in angleščine. (Skoda je, da se dijaki ne seznanijo tudi s srbovruščino.) Veliko pozornost posveča šola praktičnim vajam, zlasti v blagovinstvu. (Pri maturi n. pr. mora dijak znati razlikovati različne vrste in sestavo tekstilnega blaga, analizirati vino itd.) Z učili je šola razmeroma do-

bro preskrbljena, pouk pa trpi zaradi pomanjkanja prostorov. Zaradi tega ni mogoče privediti primerne učilnice za praktične vaje. Italijanska akademija ima krasno učilnico za praktične vaje v prtljico mestnega muzeja. Solska blagajna ima po zakonu pravico, organizirati neobvezne pouk tujih jezikov, toda zaradi pomanjkanja prostorov ni bilo mogoče tega izvesti. Letos je šola privedla tečaj za strojepisje, toda pouk je bil zaradi pomanjkanja prostorov postavljen med 7. in 8. uro zvečer, ko so bili dijaki že šest ur pri drugem pouku!

Letošnji dosežki dokazujejo, da so profesorji zelo strogi; izdelalo je 48 dijakov (41%), popravni izpit ima 47 (41%), razred bo ponavljalo 10 (9%), nekaj je bilo neocenjenih. Dijaki, ki uspešno končajo šolo, prejmejo diplomu knjigovodje in trgovskega izvedenca (na italijanskih šolah vragioniere e perito commerciale). Absolventi so se v praksi obnesli. Nekateri odidejo tudi na ekonomske fakultete.

Industrijska šola v Rojanu

Državna nižja industrijska strokovna šola v Rojanu se lepo razvija. Uspehi šole so se pokazali zlasti na razstavi dijaških del, o kateri so se pohvalno izrazili tudi tuji šolniki. Število dijakov je zelo naraslo. Ob začetku letšnjega šolskega leta je bilo vpisanih 236 dijakov, ob koncu šole je obiskoval pouk še 214 učencev. Uspeh je bil naslednji: izdelalo je 107 dijakov, popravni izpit ima 49 dijakov, ponavljalni 32, neocenjenih je bilo 14 dijakov.

Skoda, da ni šola dovolj preskrbljena z učili, z orodjem in potrebnim gradivom. Profesorji si čisto pomagajo sami iz zadrege in zbirajo gradivo za praktične vaje kakor vedo in znajo. Hudo je dijakom in staršem, ker nimajo Slovenci lastne tehnične (industrijske) srednje šole, ki bi absolutno nižje industrijske šole omogočala nadaljevanje šolanja. Nekateri pogumni dijaki se odločijo za italijansko srednjo industrijsko šolo, ki jih sprejme le proti izpitu iz raznih predmetov.

Na vseh šolah smo našli izredno vztrajnost profesorjev in dijakov, ki hočejo doseči postavljene smotre ne glede na vsakodnevne težave. Na šolskih oblistih je zdaj, da naše obstoječe gospodarske šole podprejo in odprejo nove, ki jih zahtevajo gospodarstvo življenje v Trstu in njegovi stiki z zaledjem. Največja odgovornost pa pada na starše. Njihova dolžnost je, da vpíšejo otroka v šolo, ki mu je po naravi najbližja.

L. B.

Drugo ljudsko posojilo v FLRJ

Jugoslovanska vlada je te dni razpisala drugo posojilo petletnega plana v višini 3 milijard litr. Prvo posojilo je bilo razpisano pred dobrimi dvema letoma, in sicer v znesku 3500 milijonov dinarjev. Tedaj so bile v kratkem času vpisane kar 4 milijarde ljudi, kar je v primeri s skupnim prebivalstvom pač veliko. Gospodarstveniki ne dvomijo, da bo tudi novo posojilo v kratkem poisplošno posebnost glede na to, da se je med tem časom narodni dohodek povečal in da je mnogo denarja ostalo neizkoriščenega zlasti na deželi. Poleg tega bo odločilnega pomena tudi zavest državljanov, da s posojilom pripomorejo k uresničenju petletnega plana.

ELEVATOR ZA SLAMO. Zemunska tovarna kmetijskih strojev v Zmajevu je začela serijsko izdelovati elevatorje za slamo. V prvi seriji bo izdelanih 100 elevatorjev. Letos bo tovarna začela izdelovati še dve vrsti novih kmetijskih strojev.

Ustanovitev industrijskega propagandnega sklada

Mislimo, da se ne motimo, ako vidimo v nekaterih najnovejših ukrepih ZVU gospodarske narave — kakor so nove določbe glede investicij tujega kapitala in preobrazbe Trgovinske zbornice — znamenja večje aktivnosti VU na gospodarskem področju. Vse kaže, da hoče ZVU ohraniti v svojih rokah ključne postojanke in da jih ne mara prepustiti lokalnim oblastem, čeprav so ta plod njene politike.

Kakor znano, si je ZVU pridržala pravico odločanja o investiranju tujega kapitala, ki jo je doslej imel coneški predsednik; poleg tega imenuje predsednika Trgovinske zbornice ZVU.

Zdaj prihaja do uresničenja nova pobuda gospodarske narave. Tržaški industrijski so prišli na misel, naj bi se ustanovil propagandni sklad, iz katerega bi črpali sredstva za propagiranje izdelkov tržaške industrije v svetu. Po najnovejših vesteh je ZVU sprejela v načelu ta predlog. V ta namen bo dala na razpolago 70 milijonov litr. S skladom bo razpolagal industrijski oddelk ravnateljstva za gospodarstvo in finance ZVU. Ne gre morda samo za časopisno propagando in reklamo, temveč tudi za to, da se svet seznanja s tržaškimi izdelki in da se navežejo stvarni trgovinski stiki med inozemstvom in tržaško industrijo. Na nekaterih področjih, kakor n. pr. na kamenarskem, je VU že nekaj storič, da bi domačim proizvedom naša odjemalce v inozemstvu, zlasti v ZDA.

Vsako pobudo za okrepitev gospodarskih stikov z inozemstvom je treba samo pozdraviti. Tržaško ozemlje, ki predstavlja eno najmanjših gospodarskih enot na svetu, ne more živeti in se razvijati brez čvrste zunanje trgovine. Zato moramo samo obžalovati, da je bilo doslej v tem pogledu vse premalo storjeno. Z večnim ponavljanjem v poročilih ZVU na Varnostni svet, da je Trst gospodarsko navezan na Italijo, se pač ne more zadovoljiti noben moder gospodarstvenik in odgovoren politik. Upamo, da bo končno le prodrlo spoznanje, da mora Trst iskati lastne poti. Med temi je gotovo najbolj zaeniljiva stara pot, ki mu jo kažejo zgodovinski razvoj njegovega gospodarstva in njegov zemljepisni položaj. Treba je pogumno kreniti na to pot, ki je edino realna. Dan za danem se pojavljajo vidna znamenja, da so države naravnega tržaškega zaledja pripravljene razviti trgovino in tudi industrijsko sodelovanje s Trstom. (Glej predlog Jugoslavije, da bi dobavljala rude v zamejo za poljedelstvo s Trstom.)

Odbijanje ponudb iz zaledja s sklicevanjem na rimske gospodarske dogovore je samo v korist italijanski gospodarski ekspanziji, ne pa tržaškemu gospodarstvu.

Kaj pa leta 1952?

Finančni minister Pella, ki ima najvažnejšo gospodarsko listino v italijanski vladi, je bil v svojem nedavnem milanskem govoru zelo optimističen. Prav tako so imeli v zadnjem času optimistične govore ministri Segni, Lombardo, Togni in guverner italijanske narodne banke Menichella. Minister Pella je postavil investicijski program, ki se v glavnem opira na Marshallovo pomoč. Investirali bodo 1650 milijard litr, in sicer: 18% za kmetijstvo; 43% za industrijo, 11,5% za prevoz, 18% za gradbeno delavnost, 9,5% za javna dela. Glede investicij tujega kapitala je Pella pobijal iluzije nekaterih.

Sodeč po pisanju milanskih gospodarskih listov niso italijanski poslovni krogi takšni optimisti kakor ministri in računajo nekako takole: Italija je čudna država; od 1.1.1945—1950 izvažala industrijske proizvode, izdelane iz surovin, ki jih ne plača. Hrani se z živilci, ki jo nič ne stanejo, nasprotno, njihova prodaja prinaša državi pravo bogastvo. Italija se razvija, dela in prevaža z gorivom, za katero ne troši lastne valute, temveč iz njega ustvarja celo sredstva, s katerimi izvaja obnovitvene načrte. Toda kaj pa po letu 1952 ko ne bo Marshallove pomoči? Tedaj bo morala plačevati surovine, kakor bombaž, premog, žito, petrolej s plodovi lastnega dela. Besede ministrov so lepe, zaključuje neki milanski list, toda resničnost ni tako rožnata.

Francoski predlog ogroža zahodni gospodarski blok

Karikatura M. Szwecuka prikazuje mednarodni razplet z znanim predlogom g. Schumana, naj bi se uprava francoskih in nemških premogovnikov in jeklarn izročila novi mednarodni ustanovi, h kateri naj bi pristopile tudi druge države; te bi podredile tudi svoje premogovnike in jeklarne novi mednarodni ustanovi.

Nemčija (Mihel) in Francija (Marjana) bi rada sklenila zakonsko zvezo, toda Anglija jima nasprotuje. Stric Sam (Združene ameriške države) svetuje Johnu Bulu (Angliji), naj vendar popusti in podeli svoj blagoslov zaročencema.

Po vsem tem se je položaj v tej zadevi precej razčistil. Angleži so proti Schumanovemu predlogu, Američani pa so v bistvu zanj, vendar nečesto pritiskati posebno na Angleže, da ne bi spravili v nevarnost vsega sistema Atlantske pogodbe.

Laburistična stranka je objavila svoje stališče glede Schumanovega predloga in sodelovanja v Evropskem svetu, t. j. v mednarodni organizaciji, ki jo snujejo na Zapadu. Laburistična stranka, ki vlada na Angleškem, je mnenja, da je Schumanov načrt neizvedljiv, ker zadeva v ustavne (suverene) pravice posameznih držav, katerim se te nečesto odpovedati. Gospodarske organizacije, odnosno gospodarske zveze zapadnih evropskih držav, ni mogoče izvesti in evropskega gospodarstva podrediti skupnemu načrtovanju, dokler ne prodre socializem v vseh državah in ne omogoči gospodarskega načrtovanja doma. Angleži so poleg tega nasprotni Schumanovemu predlogu.

ker morajo upoštevati tudi koristi Angleškega imperija.

V taksem mednarodnem razporejenju so pričela posvetovanja v Parizu med ostalimi zapadnimi državami, t. j. Francijo, Belgijo, Holandijo, Luksemburgom, Italijo in Nemčijo.

Schumanov predlog, ki je delo g. Monmeta, tvorca načrta za francosko obnovo, je še zrušil enotno zunanje-politično fronto laburistov, konservativcev in liberalcev, ker zahtevata zadnji dve stranki, naj se Anglija vendar udeleži pogajanj v Parizu.

»Daj končno svoj blagoslov!«

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA V EVROPI za 15% nad predvojno

Banka za mednarodna izplačila v Bazlu je te dni objavila letno poročilo, ki vsebuje nekatere zanimive podatke o razvoju svetovnega gospodarstva. Banka je bila ustanovljena pred 20 leti z namenom, da pospeši sodelovanje med narodnimi bankami posameznih držav. Po vojni je prešla nova naloga, da namreč posreduje pri plačilih poravnani med zapadnimi državami, predvsem tistimi, ki so se udeležile Marshallovega načrta. Banka je zlasti v stiku z Mednarodnim denarnim skladom in Mednarodno banko za obnovo v Washingtonu.

V letu 1949/50 je banka razpolagala z 200 milijoni dolarjev in dosegla 2000 milijonov dolarjev obrata. V to vsoto ni vključena delavnost banke v zvezi z obračunavanjem med Samimi evropskimi državami (Marshallov plan), ki je v prvem letu dosegla vrednost 800 milijonov dolarjev.

Poročilo govori o gospodarskem in finančnem razvoju v Evropi in Marshallovem planu. Spomladi leta 1950 je industrijska proizvodnja v Evropi presegla za 15% predvojno. Ko bi pustili ob strani Nemčijo in nekatere druge države, kakor Grčijo, ki so zelo trpele med vojno, bi industrijska proizvodnja zapadnih držav prekosila za 25% predvojno.

Poročilo odgovarja na vprašanje, zakaj je bila zapadna Evropa kljub temu potrebna Marshallove pomoči, da lahko vsaj deloma izravna svojo plačilno bilanco. Predvsem zaradi tega, ker se poljedelska proizvodnja ni razvila v enakem razmerju kakor industrijska. Spomladi leta 1950 je komaj dosegla predvojno. Dejansko je narasla samo za 5,7%, medtem ko se je prebivalstvo pomnožilo za 10%. Ko bi ne bilo vojne, bi se vsa proizvodnja zapadne Evrope pomnožila za 20% v primeri s predvojno. Prav ta okoliščina dokazuje, kako strašno škodo je prizadela Evropi vojna. Poleg drugih vzrokov, iz katerih je Evropa nasproti Ameriki zaostala, navaja poročilo zbugo investicij v inozemstvu in nove dolgove zapadne Evrope. Zaradi zbuge investicij so se dohodki zapadne Evrope zmanjšali letno za 2 milijardi dolarjev v današnji valuti. Nazadovanje v Evropi je kriva tudi mednarodna politična napetost in v zvezi s to izdatki za oboroževanje. Ti izdatki znašajo v Severni in Južni Ameriki, v Angleškem imperiju ter na zapadni polobli splošno okoli 20 milijard dolarjev.

Banka za mednarodna izplačila v Bazlu je te dni objavila letno poročilo, ki vsebuje nekatere zanimive podatke o razvoju svetovnega gospodarstva. Banka je bila ustanovljena pred 20 leti z namenom, da pospeši sodelovanje med narodnimi bankami posameznih držav. Po vojni je prešla nova naloga, da namreč posreduje pri plačilih poravnani med zapadnimi državami, predvsem tistimi, ki so se udeležile Marshallovega načrta. Banka je zlasti v stiku z Mednarodnim denarnim skladom in Mednarodno banko za obnovo v Washingtonu.

V letu 1949/50 je banka razpolagala z 200 milijoni dolarjev in dosegla 2000 milijonov dolarjev obrata. V to vsoto ni vključena delavnost banke v zvezi z obračunavanjem med Samimi evropskimi državami (Marshallov plan), ki je v prvem letu dosegla vrednost 800 milijonov dolarjev.

Poročilo govori o gospodarskem in finančnem razvoju v Evropi in Marshallovem planu. Spomladi leta 1950 je industrijska proizvodnja v Evropi presegla za 15% predvojno. Ko bi pustili ob strani Nemčijo in nekatere druge države, kakor Grčijo, ki so zelo trpele med vojno, bi industrijska proizvodnja zapadnih držav prekosila za 25% predvojno.

Poročilo odgovarja na vprašanje, zakaj je bila zapadna Evropa kljub temu potrebna Marshallove pomoči, da lahko vsaj deloma izravna svojo plačilno bilanco. Predvsem zaradi tega, ker se poljedelska proizvodnja ni razvila v enakem razmerju kakor industrijska. Spomladi leta 1950 je komaj dosegla predvojno. Dejansko je narasla samo za 5,7%, medtem ko se je prebivalstvo pomnožilo za 10%. Ko bi ne bilo vojne, bi se vsa proizvodnja zapadne Evrope pomnožila za 20% v primeri s predvojno. Prav ta okoliščina dokazuje, kako strašno škodo je prizadela Evropi vojna. Poleg drugih vzrokov, iz katerih je Evropa nasproti Ameriki zaostala, navaja poročilo zbugo investicij v inozemstvu in nove dolgove zapadne Evrope. Zaradi zbuge investicij so se dohodki zapadne Evrope zmanjšali letno za 2 milijardi dolarjev v današnji valuti. Nazadovanje v Evropi je kriva tudi mednarodna politična napetost in v zvezi s to izdatki za oboroževanje. Ti izdatki znašajo v Severni in Južni Ameriki, v Angleškem imperiju ter na zapadni polobli splošno okoli 20 milijard dolarjev.

Iz jugoslovanske obnove

JUGOSLOVANSKO PLOVBO PO DONAVI skozi Avstrijo ovirajo sovjetske oblasti na ta način, da zavlačujejo pregled jugoslovanskih ladij. Zunanje ministrstvo FLRJ je zaradi tega vložilo protest v Moskvi in Galacu, kjer je sedež Donavske komisije.

PROIZVODNJA SILUMINA. Tovarna aluminija v Lozovcu pri Sibniku je začela proizvajati pomembno aluminijasto zlitino-silumini ki je zlitina aluminija in silicija. Uporabljajo ga zlasti pri izdelavi avtomobilov. Domači silumini že uporabljajo v tovarni avtomobilov v Mariboru in v tovarni avtomobilskih motorjev v Rakovici pri Beogradu.

Jugoslavija se uveljavlja v mednarodnih gospodarskih ustanovah

V zadnjem času je jugoslovanska diplomacija postala zelo aktivna na mednarodnih sestankih gospodarske in socialne narave. Na konferenci za tehnično pomoč OZN zaostalim državam, je jugoslovanski delegat Milenko Filipovič pozdravil akcijo za pomoč nerazvitim državam in dodal, da je jugoslovanska vlada izčrpno preučila praktične možnosti jugoslovanskega prispevka, ki ga odreja naslednja dejstva jugoslovanskega gospodarskega življenja: sorazmerna zaostalost jugoslovanskega gospodarstva, velikanska razdedanja, ki jih je pretrpela Jugoslavija med vojno, veličastni naporji Jugoslavije, da bi preobrazila svoje sorazmerno nerazvito gospodarstvo v moderno in tehnično napredno gospodarstvo; kakor tudi gospodarske težave, ki jih je povzročila brezobzirna blokada ZSSR, ki jo izvaja že dve leti ZSSR in vzhodne evropske države proti Jugoslaviji. Prispevek Jugoslavije bo znašal za prvo obdobje 2.500.000 dinarjev, oziroma 50 milijonov dolarjev, delno v ameriški in domači valuti ter v uslugah. Razen tega bo Jugoslavija dajala tujim študentom štipendije za preučevanje tistih panog jugoslovanskega gospodarstva, kjer so bile že pridobljene posebne tehnične izkušnje in doseženi rezultati mednarodnega pomena (graditev železnic, v planinskih predelih, proizvodnja cementsa, dviganje potopljenih ladij iz velikih globin itd.).

Jugoslovanska vlada meni, da je posebno važna čim večja tehnična pomoč v opremljenosti aparatih za potrebe znanstvenega in laboratorijsko-raziskovalnega dela, ter racionalna izmenjava tehničnega znanja in izkušenj. Ker pa Jugoslavija ne more nuditi instrumentov in preciznih naprav, bo dajala pomoč v leseni opremljenosti za laboratorije in mineraloške zbirke. Vrh tega je pripravljena preskrbovati zainteresirane države z določenimi količinami semen kmetijskih in industrijskih rastlin. Z druge strani pričakuje tudi Jugoslavija pomoč po načrtu tehnične pomoči.

Ekonomska komisija OZN je na predlog šefa jugoslovanske delegacije dr. Vilfana sprejela resolucijo o tehnični pomoči manj razvitim državam. Predlog predvideva, naj sekretar ekonomske komisije s sodelovanjem raznih komitejev spremlja program ekonomske komisije OZN in pospešuje izmenjavo tehničnih informacij in tehnične pomoči. Dr. Vilfan je v svojem govoru poudaril potrebo preučevanja ekonomike posameznih držav, kar bi pospeševalo medsebojno povezanost in koristilo medsebojnemu gospodarskemu dopolnjevanju vseh držav, ne glede na to, ali pripadajo temu ali onemu družbenemu sistemu. Drugi predlog dr. Vilfana o izvedbi ankete o gospodarskih odnosih med državami Sovjetskega bloka in FLRJ je komisija odklonila z enim glasom večine in ob vzdržanju 8 delegatov.

RAZVOJ PROIZVODNJE V ZSSR

V »Gospodarstvu« z dne 27. maja smo objavili podatke o razvoju proizvodnje v ZSSR po »Business Executiv Reports« (Washington), in sicer pod naslovom »Gospodarski

obroč okoli sovjetskega bloka! Pri vlaganju korektur je nastala v razpredelnici zmešnjava. Zaradi tega priobčujemo razpredelnico vnovid:

	1940	1948	1949	v % 1940
Površina (v 1000 kv. milj.)	8348	8708	8708	104
prebivalstvo (milijoni)	196	198	201	103
industr. delavcev (milijoni)	30,4	33,2	35,0	115
pregom (mil. kratkih t)	182,6	231	260	142
olje (mil. kratkih t)	34,1	32,1	36,7	108
surovo železo (mil. kr. t)	16,4	15,7	18,7	114
surovo jeklo (mil. kr. t)	20,1	18,7	23,3	116
valj. jeklo (mil. kr. t)	14,4	14,0	20,1	140
baker (1000 kr. t)	177	213	256	145
cement (mil. kr. t)	6,4	7,2	9,0	141
gnojila (mil. kr. t)	2,9	2,5	3,3	114
elektr. energija (mrd. kwh)	48,2	62,0	73,2	152
traktorji (1000)	31,1	51	79	254
kamioni (1000)	47	68,2	100,2	213
orođni stroji (1000)	50	62	74	148
papir (1000 kr. t)	893	859	1091	122
bombažne tkanine (mil. jardov)	4409	3605	4122	93
volnene tkanine (mil. jardov)	136	137	163	120
usnjeni čevlji (mil. parov)	206	141	172	83
žito (mil. kr. t)	95,6	80,6	82,6	86
sladkor (raf. mil. kr. t)	2,89	2,0	2,2	76

Plačilni promet Italija-Nemčija-Španija

V italijanskem Uradnem listu z dne 27. 5. t. l. sta bila objavljena dva ministrska odloka s predpisi o plačilnem prometu med Italijo na eni ter Zapadno Nemčijo, oziroma Španijo na drugi strani. Najvažnejše določbe obeh odlokov so:

a) **Zapadna Nemčija:** Cene blaga, ki so predmet trgovinske izmenjave, morajo biti označene v pogodbah in v fakturah v USA dolarjih. Vsa plačila v Italiji, tako za uvoženo blago kakor za plačilo drugih dolgov trgovinskega značaja, se opravijo v italijanskih lirah pri Italijanski banki kot blagajni Cambital-a (»Ufficio italiano dei cambi«). Prenos v ustrežajočo protivrednost v USA dolarjih za izplačilo na zapadnih zasedbenih področjih Nemčije pa se izvrši z dobropisom na račun, ki ga vodi omenjeni urad pod imenom »Bank Deutscher Laender Export-Import Offset Account«. Vplačila se opravijo na podlagi srednje zaključne kotacije dolarja v prostem prometu, ki je bila zabeležena prejšnjega dne na rimski in milanski borzi; vendar učinkuje plačilo napram upniku šele takrat, ko prejme on sam celotni znesek svoje terjatve. Izplačila italijanskim upnikom opravila Cambital v časovnem vrstnem redu in v mejah razpoložljivosti dolarjev na omenjenem računu. Italijanski uvoznik mora predložiti carinarnci poleg napovedi »dichiarazione« po čl. 16 carinskega zakona št. 1424 ex 1940 tudi bančno overilo (»denuncia« e benestare bancario) za uvoz pod Mod. A - Import, italijanski izvoznik pa bančno overilo pod Mod. A - Export. Za uvoz radi vkladščičenja ali radi komisije prodaje je potrebno potrdilo Cambitala, da ni zadržka (»nulla osta«); potrdilo je treba v izvirniku priložiti bančnemu overilu. Vse določbe o plačilnem prometu z Zapadno Nemčijo veljajo po izrecni odredbi odloka tudi v trgovinskem prometu s Tržaškim ozemljem.

b) **Španija:** Za plačilni promet s Španijo veljajo skoro povsem enaki predpisi. Cene se razumejo »fob«. Vplačila se opravijo pri Italijanski banki ali kakih drugi banki. Prenos za izplačilo v Španiji pa se izvrši z dobropisom na račun »A«, ki ga vodi Cambital na ime »Instituto Español de Moneda Extranjera«.

JUGOSLOVANSKI STROJI ZA SKANJE GRAMOZA. Iz Beograda poročajo, da so pri gradbenem podjetju »Poleta« izdelali stroj za sejanje in sortiranje gramoza. Zmogljivost stroja znaša 30 kubičnih metrov v osmih urah, kar pomeni, da je 10krat večja kakor pri ročnem delu. Prednost stroja je tudi v tem, da je preprost in da ga lahko izdelujejo skoraj vse strojne delavnice večjih gradbenih podjetij.

Več sovjetskega lesa v Anglijo

Angleška vlada je objavila, da je podpisala s Sovjetsko zvezo več pogodbe glede dobave lesa. ZSSR bo povečala izvoz lesa na Anglesko za 50%. Prihodnje leto bo ZSSR dobavila okoli 150 tisoč standardov lesa, medtem ko je leta 1949 izvozila v Anglijo samo 100.000 standardov (standard = približno 2,5 tone). Angleži bodo mnogo tega lesa uporabili pri gradnji hiš.

NENADEN SOVJETSKO-FINSKI SPORAZUM

Sovjetska vlada je povabila predsednika finske vlade Kekkonena v Moskvo na podpis nove trgovinske pogodbe. Pogajanja s prejšnjo vlado je Moskva zavlačevala dobro leto, medtem ko je bila pripravljena skleniti sporazum s kmetijem Kekkonenom. Sporazum predvideva za dobo pet let skupno izmenjavo v vrednosti 300 milijonov dolarjev; določeni so bili kontingenti (količina blaga), ne pa cene, ki se bodo določale vsako leto posebej. V finski zunanji trgovini je doslej zavzemala prvo mesto Velika Britanija, zdaj jo je izpodrinila ZSSR.

Nemška gospodarska ekspanzija

»Manchester Guardian« poroča, da je med zadnjo angleško industrijsko razstavo več tujih odjemalcev izjavilo, da bodo v bodoče dali več naročil Nemcem. Z druge strani poroča Zveza angleških industrijev, da so se Nemci vrgli na turški trg. Tu so izpodrinili že mnogo angleških podjetij, ki so izvažala v Turčijo električno opremo, kotle in drugo blago. Cene teh nemških izdelkov so bile v nekaterih primerih celo za 50% nižje. Nemci so se nedavno obvezali, da dobavijo Turkom 36.000 ton železniških tračnic, katerih cena je nižja kakor cena angleških, pa tudi nižja kakor so ameriške cene, in sicer za 33%. Angleški industriji se v zadnjem času vnezmirajo tudi zaradi japonske konkurence.

»Bata« v Batububi

Brazilska vlada je dovolila tvrdki »Bata« (Zliin), da se naseli v Braziliji in pridobi pravice brazilskih podjetij. Jan Bata živi kot brazilski državljani že več let v Batububi. Sama tvrdka je bila doslej v Belcampu (Maryland). Bilanca ob zaključku l. 1941 je izkazovala glavno 964,7 milijona Kčs in 1.297,16 milijona Kčs rezerv. Podjetje je bilo nacionalizirano. Bilanca za l. 1945 je izkazovala 1,2 milijarde Kčs tekočih sredstev, 347,6 milijona Kčs soudeležbe, 638 milijona Kčs terjatve, 455 milijona Kčs blaga in 371 milijonov Kčs tovarniških naprav. Sedež nove družbe je v mestu Batububi v državi Sao Paulo. Glavnica nove družbe znaša 12,23 milijona kruzefrov. Delničarji so člani družine Bata, ki so doslej vodili tvrdko. Bata računa, da bo plasiral svoje izdelke tudi v Indiji in na Daljnem vzhodu.

„1000 lir“

Pravijo, da 1000 lir ni danes nikakšen denar. Če 1000 deliš s 60, dobiš 16,6. Toliko približno velja današnjih 1000 lir izraženih v predvojnih.

In vendar je 1000 lir denar, in še kakšen! To ti potrdi Openec, ki se je 13. junija odpravil po opravkih v Nabrežino, in sicer z jutranjim vlakom ob 6.35. Peljali se je hotel pošteno in kupiti vozni listek. Toda blagajnik se mu je potožil: »Snoči sem zaključil blagajno, nimam drobiža. Imate še deset minut časa, poskusite v prometni pisarnici!«

Tudi tam je pet uradnikov odkimalo. Med njimi tudi jugoslovanski prometnik. »On vam lahko da kvečjemu dinarje. Poskusite v bifeju.«

»Prav žal mi je, a je prišel z južnim poudarkom, bifedžija«, blagajnik je prazna; snoči sem nabavil vino.«

Poskusimo srečo med skupino železničarjev pred prometnim uradom. »Oj, težko pojde,« se je oglašil prvi železničar. In res ni šlo.

Pa dobro, plačal bom listek v vlak, glavno je, da ga ne zakasim, se potolaži popotnik. Sprevodnik na vlaku si ni znal pomagati iz zadrege. Drobiža ni imel. Kaj ko bi zadržal 1000 lir, ki jih je menal med prsti, in potniku napisal nakazilo na železniško ravateljstvo v Trstu, kjer bo dvignil razliko — drobiž. Nekaj je treba storiti. Lahko vstopi vsak trenutek kontrolor. Tedaj se pridruži blagajnik openske železniške blagajne, ki se je odpravil v Trst, ko je končal delo na Opčinah. Sam rad takoj potrdi, da se je dogodek s tisočakom pri blagajni res tako odigral, kakor pripoveduje popotnik. Sine mu v glavo praktična misel: »Na prosiški postaji bom sam izstopil in poskušal menjati tisočak.« In res poskuša uslužni blagajnik srečo na Proseku. Toda vrne se s celim tisočakom, vendar doda z zadovoljstvom: »S Proseka bodo telefonirali na nabrežinsko po tujostvo.«

Tako so uradno naznanili prihod tisočaka v Nabrežino. Med vožnjo je sprevodnik izstavil vozni listek: 60 lir za vožnjo, 50 lir kazni, skupaj 110 lir. »Dajte mi 10 lir, a se je obrnil k potniku, da pojde z obračunom v Nabrežini hitreje!«

Vse je kazalo, da v Nabrežini ne bo novih komplikacij, ko je bil tisočak vendar uradno napovedan. V Nabrežini je sicer vstopilo tudi več potnikov, predvsem dijakov. Sprevodnik in potnik se odpravita k blagajni na postaji. »Ej, srečo imate pet sto, sto, sto, sto, sto. Natančno tisoč, več bi ne bilo.« Sprevodnik vrne potniku 900 lir in ga navrh še nalaho potrepja po ramenih, menč nekako: »Dobrodušen popotnik, 50 lir kazni je mirno požri.«

Žetev v jugoslovanskem pasu splošno dobra

Koper, 22. junija. Letošnji pridelek pšenice v jugoslovanski coni STO-ja je v splošnem dober. Žetev je bila posebno dobra v nižinskih predelih in krajih, kjer so sejali zgodnjo vrsto »Mentana«; v višjih legah in v krajih, kjer so posejali pozne vrste, pa ni bil pridelek tako zadovoljiv, ker ga je precej prizadela suša. V istrskem okrožju je treba vedno računati s tem činiteljem, zato priporočajo tamkajšnji strokovnjaki zgodnje vrste. Povprečni pridelek znaša v istrskih krajih 12 stotov na hektar. Oblastva se trudi, da bi zvišala donos s sodobnimi agrotehničnimi ukrepi, posebno pa s strojno setvijo in vrstah, ki dopuščajo boljše obdelavo rastlin in cvetenja do dozoritve. Razpoložljivi kmetijski stroji, ki so pred agrarno reformo leta 1947 služili le veleposestvom, so bili sedaj izkoriščeni bolj racionalno. Oblastva so uvedla tudi obvezno razkuževanje in izbiro semena. Tako so skoraj odpravila nesmetljivost, ki je uničila še leta 1948 v nekaterih predelih Bujsčine do 40% pridelka. Lani so razkužili okoli 2000 stotov pšenice. Ne gre samo za povečanje hektar-

Državna pomoč angleškim kmetom

Bivši angleški minister za prehrano ST. Evans vodi že delj časa gonjo proti državnim podporam angleškim kmetom, češ, da je njihov zaslužek že itak dovolj velik. Država je zlasti med vojno pospeševala kmetijstvo s posebnimi podporami. Evans je v svojem zadnjem govoru pred poslansko zbornico navedel, da se je kmetijska proizvodnja dvignila v času od 1938 do 1949 za 35%. V tem času je dobiček narasel za 410%. Ko bi se bila avtomobilska proizvodnja tako podražila kakor kmetijska, bi danes stal avtomobil »Austin Tens« 2.000 funtov (okoli 3 milijone lir). Angleški državljani nočejo več plačevati davkov za podpore kmetom, ki pridelujejo po tako visokih cenah. Da-

Socialni UTRINKI

POMOC ZAOSTALIM DRZAVAM. Predsednik komiteja za preučevanje tehnične pomoči zaostalim krajem, ki ga je izbrala populacijska komisija OZN g. D. Vogelntik, je izdelal resolucijo, v kateri se predvsem poudarja važnost čim hitrejšje industrializacije gospodarsko zaostalih dežel. Tako bi se zboljšale življenjske razmere in dvignila življenjska raven. Zboljšali bi se tudi zdravstveni pogoji in padla bi umrljivost otrok. Dodal je, da bo razvoj domače industrije, posebno težke, zaposlil precejšnje delovne sile, predvsem kmetijske.

NEZAKONSKIH OTROK V ITALIJI se je rodilo v desetletju 1938/48 3,5%, t. j. okoli 30.000 na leto. Okoli eno petino nezakonskih niso hotele priznati nihi matere. Takšne otroke vzgajajo v javnih vzgojevališčih, kjer doseže umrljivost 45%.

PREDLOG FRANCOSKE VLADE ZA POVISANJE PLAC državnim namoščencem je bil odbit v finančnem odboru Narodne skupščine s 23 proti 20 glasovom. Proti so glasovali komunisti, socialisti in golisti. Vlada je bila pripravljena izdati za zvišanje plač 2,5 milijarde frankov, medtem ko zahtevajo socialisti povisek v znesku 7,5 milijarde to leto, 14 milijard v letu 1951.

CLOVEK NASPROTI CLOVEKU

Dolgoletno preučevanje odnosov nameščencev in delavcev do dela v ameriških podjetjih je pokazalo, da za proizvajalno silo nameščencev in delavcev v podjetjih ni odločujoča toliko višina plače, kolikor ravnanje z delavcem. Z drugimi besedami: Delavec dela z večjim veseljem in da več od sebe, ako njegova starišina ravna z njim lepo. Delavci tudi rajši delajo v skupinah kakor vsak zase.

tehnične

Televizija še vedno pasivna

V zadnjem času se je v ZDA izredno razvila televizija. Dandanes izdeluje v tej državi okoli sto tovarn na tekočem traku televizijske sprejemne aparate. Vseh oddajnih televizijskih postaj, ki dnevno oddajajo vse vrste programov, je okoli 60. S televizijskim sprejemnikom lahko gledamo in poslušamo program televizijske oddajne postaje.

V stanovanjih imajo približno en milijon televizijskih sprejemnikov. Računajo pa, da se bo to število leta 1950 dvignilo na 2 do 3 milijone. Vsekakor je velik razmah te industrije zelo donosna postavka v ameriškem gospodarstvu. V tem trenutku je namreč ameriški trg nasičen z avtomobili, radijskimi aparati ter raznimi električnimi aparati za gospodinjstvo. Z gradnjo televizijskih aparatov pa je dana nova možnost zaslužka ameriške radio- in elektroindustrije na domačem trgu. Ta veliki razvoj severnoameriške televizijske industrije je bil pa možen predvsem zato, ker so velika radio- in elektroindustrijska podjetja, kot n. pr. Radio Corporation of America in Westinghouse, razpolagala z velikim kapitalom in tako lahko finansirala večletno znanstveno raziskovanje na tem področju.

POLDRUGI MILIJON APARATOV NA LETO

V prvih devetih mesecih 1948. leta so v ZDA izdelali 10.800.000 radijskih aparatov (za 337 milijonov dolarjev). In 538.000 televizijskih aparatov za 134 mil. dol. Za 1949 so predvidevali proizvodnjo 1.500.000 televizijskih aparatov v vrednosti približno 330 mil. dol. Leta 1947 je izdelovalo v ZDA 20 podjetij televizijske aparate, v letu 1948 pa je 80. Računajo, da se bo koncu letošnjega leta bavilo s tem 105 podjetij.

Ameriškim potrošnikom je sedaj na razpolago 185 različnih vrst televizijskih aparatov. Med proizvajalci divja huda borba za oblast na tržišču. Vse kaže, da bodo v tej borbi propadla vsa tista majhna podjetja, ki ne razpolagajo z zadostnim kapitalom. To je tipičen primer ustvarjanja monopola s kapitalom, ki se je že nekaj pokazal v radijski in avtomobilski industriji.

Količinski kapital so potrebni za gradnjo teh aparatov, nam pove dejstvo, da je družba Radio Corp. vložila čez 50 mil. dol. za izdelovanje televizijskih oddajnikov in sprejemnikov. Družba Admin Corporation je izdelala leta 1948 televizijskih sprejemnikov za 25 milijonov dol. Letos bo nje na proizvodnja dosegla okoli 400.000 televizijskih aparatov.

Največjo težavo v razvoju nove industrije je delala proizvodnja fluorescentnih cevi za televizijske sprejemnike. Na teh cevah namreč vidimo nastalo sliko. Končno so razne specializirane steklarne, kakor Couving Glass Corporation in Owen Illinois Glass Corporation, pričele izdelovati te cevi v velikih količinah.

PROMET v pristanišču

Trst, 21. junija. V zadnjih štirinajstih dneh so priplule v naše pristanišče, oziroma odplule iz njega naslednje:

AMERISKE LADJE:
»Arizpa« (8700 ton, Mobile) je izkrcala večjo količino masti, soje in mleka v prahu. »Alcoa Partner« (8000 ton, New York) je razložila v silosu v luki pri Sv. Andreju ves tovor žita. »George Uhler« (9000 ton, New York, Prudential Lines) je izkrcala tovor žita v silosu. »Exanthia« (7960 ton, New York, American Export Lines) je razložila večjo količino železnega gradbenega materiala in delov strojev za rafinerijo »Aquila« v Zavljah, nakar je odplula prazna v ZDA. »Express« (7500 ton, New York) je razložila tovor žita v silosu in odplula prazna v ZDA.

TRZASKE LADJE:
»Carbonello A.« (2500 ton, Tržaški Lloyd) je vkrcala v luki pri Sv. Andreju tovor lesa za Palestino. »Spumma« (7176 ton, Tržaški Lloyd) je vkrcala razno blago za Južno Ameriko.

JUGOSLOVANSKE LADJE:
»Skopje« (3119 ton, Reka) je naložila večjo količino lesa za Lattaquie. »Zuzemberke« (3800 ton, Reka) je vkrcala več vagonov deščic za sadne zaboje in je odplula v Aleksandrijo. Včeraj je priplula motorna ladja »Rijeka« (3950 ton, Reka) ter pristala ob pomolu 5 v luki pri Sv. Andreju.

ITALIJANSKE LADJE:
»Bice« (1670 ton, Roma) je naložila večjo količino lesa za Aleksandrijo. »Avionica« (4000 ton, Neapelj) je naložila razno blago, v glavnem 2000 zabojev žebeljev in les za Aleksandrijo. »Armonia« (6500 ton, Savona) je razložila v luki pri Sv. Andreju večjo količino koruze naravnost v železniške tovarne vozove.

za Avstrijo. »S. Antonio« (1241 ton, Benetke) je naložila tovor lesa za Palestino. »Alessandro C.« (2600 ton, Neapelj) je vkrcala pri Sv. Andreju večjo količino parjenega bukovega lesa jugoslovanskega izvora ter 120 junic in 80 mladih bikov iz Madžarske, vse za Palestino. »Carlo Zenon« (4400 ton, Benetke) je vkrcala tovor lesa za Palestino. »Strombola« (7170 ton, Genova) je izkrcala manjšo količino raznega blaga in naložila več vagonov tiskarskega papirja in celuloze za Filadelfijo.

GRSKE LADJE:
Motorna ladja »Ariona« (1800 ton, Pirej) je iztovarila 104 velika orehova debila turškega izvora, ki so tehtala po več sto kg, a nekatera čes 1 tono. Naložili so jih po 4 do 6 kosov v železniške tovarne vozove, namenjene na Češkoslovaško. »Maria« (1700 ton, Pirej) je vkrcala tovor lesa za Grčijo. »Flora Nomicosa« (1860 ton, Pirej) je vkrcala veliko količino lesa za Lattaquie. Motorna ladja »Frankis« (1680 ton, Pirej) je vkrcala tovor lesa za Grčijo. »Tinos« (2000 ton, Pirej, Nep Lines) je priplela iz Turčije in izkrcala manjšo količino raznega blaga, nakar je naložila tovor lesa za Grčijo in Turčijo.

Nadalje so priplule oziroma odplule še ameriška ladja »Garden State« (Marine State Lines) in britanska »Selworthy Ber.« obe v luko pri Sv. Andreju. Italijanski ladji »Remos« in »Treviso« sta v arzenalu Tržaškega Lloydja. — Panamska »Santa Rita« je v arzenalu, v doku. Italijanska »Maria Faustas« je v ladjenici pri Sv. Marku, italijanska »Dea Mazzelaa« v ladjenici pri Sv. Roku, kjer je tudi argentinska ladja »Les Eclairreus«. Iz lesnega pristanišča poškeden je odplula panamska ladja »Point St. Pablo«. V pristanišče železarne »Ilva« pod Skednjem je priplula panamska ladja »Niky«.

V zadnjem času je promet v pristaniščih precej popustil. Edinoletni promet s lesom se je znatno povečal. Mnoge špedicijske tvrdke so stajno zaposlene z operacijami pri vkrcavanju lesa, ki prihaja dnevno v našo luko iz zaledja in ga pošiljajo v glavnem v Palestino in Egipt.

POLETI

Kdo bo bolje vedel, kako naj se oblačimo in kaj naj jemo, da bomo laže prenašali vročino, kakor prav orientalski ljudje iz vročih krajev?

Cujte, kaj pravi o tem Aziz Chadli, lastnik »Orientalne restavracije« v Parizu: Prebivalci dežel z vročim podnebjem vedo že iz davnih izročil, da morajo jesti tople jedi in piti tople pijače, ako hočejo laže prenašati vročino. V Indiji jedo vroč »karia«, v Turčiji Južni Španiji jedo riževo jed s turje domačo črba »pilafa vroča; v jim in domačem poprom, medtem ko je v Alžiru in Tunisu običajna jed »skuskusa« pripravljena iz koruze in servirana s kokošjo ali jaginetino, ki plava v vroči omaki.

V Alžiru so v navadi parne kopele, da se z njimi odprejo na koži znojnice in prežari telo. Vroče jedi pospešujejo potenje telesa. Potenje je za zdravje velikega pomena. Ker vročina ljudi poleni, so jim potrebne orientalske jedi, ki naj jim sledijo tople pijače in sladke jedi. Ako uživamo jedi na ledu, se telesa toplota dvigne.

Tujci se čudijo maroški nošnji, ker je ne razumejo. Maročanu je v dolgi beli volneni obleki, ki je zapeta do vratu, bolj hladno kakor turistu v bombažnih ali svilenih kratkih hlačah ali v kopalni obleki, ki izpostavlja telo sončnim žarkom. Tujci ne razumejo Maročana s fesom na glavi, ker ne vedo, da fes odbija žarke, morda bolj kakor težke indijske čelade proti vročini.

Avtopodjetje STAR - d. d.

Trst, Ulica Moreri 7 - tel. 56-08 - Rojan Avtobusna postaja Trst - Biljaternica št. 3 - tel. 5125

Potniške proge z avtobusi:

VOZNI RED TRST—PIRAN
Ob delavnikih:
Odhod iz Trsta (avtobusna postaja) ob 7.30. — Odhod iz Kopra (proti Piranu) ob 8.45. — Prihod v Piran ob 9.30. — Odhod iz Pirana ob 16.55. — Odhod iz Kopra (proti Trstu) ob 17.45. — Prihod v Trst (avtobusna postaja) ob 19.30.
Ob nedeljah in praznikih:
Odhod iz Trsta (avtobusna postaja) ob 8. — Odhod iz Kopra (proti Piranu) ob 9.05. — Prihod v Piran ob 9.45. — Odhod iz Pirana ob 17.30. — Odhod iz Kopra (proti Trstu) ob 18.20. — Prihod v Trst (avtobusna postaja) ob 19.30.

Vestnik Slovenskega gospodarskega združenja

SEDEŽ: TRST ULICA F. FILZI 10/I. TEL. 78-08

OBRTNIKI IN DAVEK NA POSLOVNI PROMET

Davčna uprava je začela z likvidacijo davka na poslovni promet (IGE) za leto 1949. V zadnjem času pošilja obrtnikom pozive, da se javijo na uradu v Ulici Udine št. 1 za sporazumne določitve (konkordiranca) osnove tega davka za leto 1949. Pozivamo naše člane, da se, ko prejmejo poziv, zglasijo v tajništvo SGZ, kjer bodo dobili potrebne nasvete in pojasnila.

DRUGI OBROK DAVKA NA POSLOVNI PROMET

Člane ponovno opozarjamo, da dne 30. t. m. zapade rok za plačanje drugega obroka za leto 1949. Poslovni promet za vse tiste, ki plačujejo davek v naročninu. Vplačilo se izvrši po poštnem tekočem računu. Pripominjamo, naj člani na hrbtni strani poštnice položnice navedejo vzrok plačila, naziv polagatelja ter številko, pod katero je plačevalec zaznovan pri Upravi davka na poslovni promet.

AM-LIRE IN BANKOVCI »BANCA D'ITALIA« IZVEN PROMETA

Z dnem 30. t. m. bodo prenehale imeti veljavo zakonitega plačilnega sredstva AM-lire vseh zneskov ter bankovci Banca d'Italia po 50 in 10 lir raznih tipov, ki sedaj krožijo na anglo-ameriškem področju STO, razen bankovcev najnovje izdaje. Po tem datumu bo mogoče zamenjati bankovce, in to najkasneje do 30. junija 1951 le pri zavodu Banca d'Italia.

Najemanje in dodeljevanje delavcev

Ukaz št. 107 z dne 30. maja t. l., objavljen v Uradnem listu ZVU št. 16 od 11. junija t. l., prinaša nekatere spremembe k že veljavnim predpisom o najemanju in dodeljevanju delavcev za priložnostna dela. — Delodajalci smejo neposredno in brez posredovanja delovnega urada najemati delavce za poedine dneve ali za priložnostno delo, pod pogojem, da so ti delavci registrirani kot brezposelni in da je delo zaradi svojega značaja nujno in neodložljivo. — Do zdaj ni bilo za tako vrsto najemanja potrebno posebno dovoljenje delovnega urada, zdaj pa morajo v smislu ukaza št. 107 delodajalci, ki od časa do časa najemajo priložnostne delavce, vnaprej zaprositi za splošno dovoljenje delovnega urada, ki bo o tem odločalo dokončno in izdalo odločbo neposredno delodajalcu po upoštevanju vseh okoliščin, razvidnih iz prošnje.

Delodajalci, ki prejmejo dovoljenje za tako neposredno najemanje delavcev, morajo v vsakem primeru predložiti delovnemu uradu vsajih 15 dni seznam imen takih delavcev, ki so jih zaposlovali v zadnjih 14 dneh. Seznam se mora sestaviti v dvojniki in vsebovati glede poedinega delavca priimek, ime, očetovo ime, številko brezposelnosti in kake dni, ko je opravljal delo v tej dobi.

NOVE ZAKONSKE DOLOČBE

Uradni list ZVU št. 16 z dne 11. junija prinaša naslednje nove zakonske določbe:

Ukaz št. 107, 30. maja 1950: Najemanje in dodeljevanje delavcev. Sprememba Ukaza št. 85/1949.

Ukaz št. 108, 1. junija 1950: Ustanovitev novega carine prostega področja.

Ukaz št. 109, 1. junija 1950: Vlaganje prizivov, namenjenih upravnosodnemu prizivnemu svetu.

Ukaz št. 110, 2. junija 1950: Predpisi o predvajanju filmov z ozkim filmskim trakom.

Ukaz št. 111, 3. junija 1950: Podaljšanje veljavnosti ukaza št. 10/1950 o spregledu carine in uvoznih pristojbin pri uvozu lesa za mehanično in kemično izdelavo celuloze.

Ukaz št. 112, 3. junija 1950: Davčne ugodnosti za izgradnjo industrijskega pristanišča v Zavljah.

NOVA DELOVNA POGODBA ZA NAMEDENČNE MESSNIC

Sklenjena je bila nova pogodba za namedenčne mesnič. Plače po novi delovni pogodbi so naslednje: Poslovodje s 3 ali več namedenci 25.700 lir mesečno, poslovodje z manj kot 3 namedenci 23.400 lir mesečno; blagajniki 12.700 lir mesečno; prodajalec (banconiere) 4300 lir tedensko, pomožni prodajalec 3400 lir tedensko; težak 3400 lir tedensko. Učenci: v I. letu učenja 30%, v II. letu učenja 45% plače in v III. letu učenja 60% plače pomožnega prodajalca.

Vsi namedenci, ki prejmejo gornje najmanjše osnove plače, bodo poleg tega prejeli enkratni dodatek v naslednji višini: Poslovodje z več kot 3 namedenci 12.800, poslovodje z manj kot 3 namedenci 11.600, blagaj-

niki 6200, prodajalci 8800, pomožni prodajalci 6400, težaki 6400 lir.

Namedenci, ki prejmejo višje plače kot so gornji osnovni prejemki, bodo prejeli enkratni dodatek v naslednji višini: Poslovodje s 3 ali več namedenci 6400 lir, poslovodje z manj kot 3 namedenci 5800, blagajniki 3100, prodajalci 4400, pomožni prodajalci 3200, težaki 3200 lir. — Sporazum je stopil v veljavo 19. junija.

IZLET SGZ V POSTOJNSKO JAMO

Preteklo nedeljo je SGZ priredilo lepo uspel izlet v Postojnsko jamo, ki se ga je udeležilo precejšnje število članov z družinami. Udeleženci so bili z izletom izredno zadovoljni; izrazili so željo, da bi SGZ bolj pogosto prirejalo podobne izlete v turistične kraje.

Trgovinske zbornice bodo preobrazili tudi v Italiji

V zadnji številki je »Gospodarstvo« podarilo željo tukajšnjih gospodarskih krogov po temeljiti reformi delovanja Trgovinske zbornice in njenih organov. V zvezi s tem pripominjamo, da bo v kratkem predložil italijanskemu ministrskemu svetu nov osnutek zakona o reformi Zbornice za trgovino, industrijo in poljedelstvo. Zaradi aktualnosti posameznih iz tega osnutka nekatere najznačilnejše točke:

1. Zbornični svet šteje 30 do 80 svetovalcev, ki ostanejo na svojem mestu za 4 leta. Četrtna svetovalcev mora biti iz vrst delavcev, ki so zaposleni v posameznih panogah industrije, trgovine, poljedelstva itd. Vsi ostali svetniki morajo biti vpisani v seznam za zbornično davščino.

2. Vsaka zbornica mora imeti oddelek za trgovino, industrijo, poljedelstvo in, kar predstavlja novost, obrtništvo.

3. Dokler ne bodo izdane določbe o volitvah svetovalcev, bo te imenovalo ministrstvo za notranje zadeve in ministrstvo za trgovino in industrijo na predlog prefekta, ki pa bo prej zasljal pristojne strokovne organizacije.

4. Ostale zastopnike posameznih kategorij, ki po pravilih ne volijo, bo imenovala zbornica (doslej prefekt).

5. Za vse ukrepe, ki jih izdajajo krajevne ustanove in ki se nanašajo na vprašanja krajevnega gospodarstva, je obvezno predhodno mnenje zbornice.

V italijanskem gospodarskem časopisu nismo doslej našli komentarja o novem zakonskem osnutku. Menimo vsekakor, da bodo gospodarski krogi precej razočarani nad novo »reformo«, kakor si jo zamislja minister Togni. V bistvu bo reforma pustila vse pri starem. Razen nekaterih upravno-tehničnih določb, se bo delovanje zbornice opiralo na zakon iz leta 1934, ki je bil izdan po fašistično vladavini.

Pričakovane in zahtevane volitve zborničnih svetovalcev so v zakonskem osnutku komaj napovedane. Medtem bo v veljavi še bolj kompliciran postopek o imenovanju svetovalcev od zgoraj: značilno je, da bo pri tem imelo pravico do soodločanja celo ministrstvo za notranje zadeve, ki z zbornicami nima nič skupnega.

KRONIKA

Oderuške obresti italijanskih bank

Italijanske banke obrestujejo vloge po 0,50 do 1%, za posojila pa zahtevajo obresti, ki z vsemi nabavnimi stroški dosežejo 12, 14 in celo 18%.

V samem Trstu ni položaj nič bolj, ker je ves denar v rokah italijanskih bank, ako izvzamemo kredite angloameriške vojaške uprave, oziroma ERP. Vojaška uprava je sicer po zgledu italijanske vlade znižala uradno eskomptno mero od 4,5 na 4% (ukaz z dne 21. aprila 1950), toda praktično ni bilo nikakršnega ugodnega rezultata. To je ugotovila anketa Tržaške trgovinske zbornice. Kreditni zavodi niso znižali obresti za posojila. Kot razlog navajajo visoke stroške za vzdrževanje bančnih zavodov. Edino nekatere manjše tržaške banke so znižale obrestne mere za 1%. To pa pomeni prav malo glede na okoliščino, da je vsa denarna politika v rokah velikih italijanskih bank.

G. Cosulich ostane predsednik Trgovinske zbornice

V smislu ukaza ZVU z dne 23. maja 1950 ostane sedanjí predsednik tržaške trgovinske zbornice kap. A. Cosulich na svojem mestu tudi po izvedbi preobrazbe v smislu najnovjšega zakonskega ukrepa.

VOJASKA UPRAVA je v maju podelila za 60,5 milijona lir posojil tržaški industriji; odbitih je bilo 14 prošelj, sprejetih 6. Neko veliko svaubeno gradbeno podjetje je prejelo 25 milijonov. Med manjšimi posojili (izpold 15 milijonov) je bilo

podeljeno: 5,5 milijona dvema kamnolomoma, 3 milijone nekemu prevoznemu podjetju za nabavo vlačilcev, 10 milijonov neki mehanični delavnic in 6 neki garaži.

NE SODITE JIH PO COCA-COLLI!

Londonski »Times« je mnenja, da bi bilo povsem zgrešeno soditi Američane po pojavih, kakor je Coca-Cola, ali pa po njihovi propagandi in reklam. Treba je priznati, da so Američani človekoljubni, dostopni za nove ideje in zelo človeški.

Koliko stane gledališče. V Bazlu razpravljajo o načrtu za predelavo gledališča, ki naj bi imelo 1800 sedežev. Predelava bi stala 4.200.000 frankov s pritiskinami vred. Po drugem načrtu naj bi se zadovoljili z 850 sedeži in skromnejšo opremo. Za to bi potrežili 1 milijon frankov. Z ostalim denarjem, t. j. s 3,2 milijona frankov, bi zgradili novo gledališče s 600 do 700 sedeži.

SE VECJI KOLHOZI

V »Pravdica« je nedavno izšlo več člankov, iz katerih sklepajo, da namerava sovjetska vlada povečati površino obdelovalne zemlje, ki je bila izročena posameznim kolhozom. Ustvariti nameravajo ogromne kolhoze. Cepitev traktorskih in strojnih brigad se ni obnesla; kmetje so pričeli zanemarjati delo. Članke so napisali Andrejev, član Politbiroja in šef kolektivizacije, Golubjov, tajnik Komunistične partije v Kursku, in Krusev, tajnik Komunistične partije v Moskvu.

Osnovne določbe stanovanjskega zakona v Italiji

Dovolj je znano, da se novi italijanski zakoni s prav redkimi izjemami razširjajo tudi na zavezniško področje tržaškega ozemlja. Zato »aš list od časa do časa seznanjajo javnost tudi s tistimi novimi italijanskimi pravnimi predpisi, ki imajo neposredno ali posredno gospodarski značaj.

Dosti dolgo so se zakonodajni organi v Italiji bavili z urejevanjem stanovanjskega vprašanja v mestih. Uspeh razpravljanja je zakon o najemu in podnajemu nepremičnin v mestih z dne 23. maja 1950, št. 253, ki je stopil v veljavo 27. maja. Iz dokaj obsežnega besedila zakona smo posneli naslednje glavne določbe.

Zakon postavlja načelo, da se najemne pogodbe, katerih veljavnost je bila podaljšana že s dosedanjimi predpisi, ne bodo mogle odpovedati vse do konca leta 1951, ali z drugimi besedami: do sedaj zaščitena stanovanja in poslovni prostori bodo zaščiteni tudi še naprej do konca leta 1951, in sicer tako, da poteče veljavnost najemne pogodbe povsod tam, kjer velja odpoved po običaju, šele s prvim običajnim odpovednim rokom, ki nastopi po 31. 12. 1951. Vseh teh ugodnosti ne uživajo tisti najemniki, ki so sklenili najemne pogodbe po 1. 3. 1947, razen če so bile stvarno samo obnove starejših najemnih pogodb. Prav tako ne spadajo pod zaščito najemne pogodbe za stanovanja in poslovne prostore v hišah, ki so bile zgrajene ali obnovljene izza meseca maja 1946.

Kljub načelnemu predpisu, da so stanovanja neopovedljiva, postavlja zakon nekaj izjem. Tako se smatra, da najemna pogodba sploh ni podaljšana, med drugimi redkejšimi primeri tudi takrat, kadar ima najemnik možnost drugega stanovanja, ali pa če je dal celo stanovanje v podnajem ali če ga je dal v najem samo deloma, pa sam v njem ne stanuje; v tem zadnjem primeru pa sme stopiti v najemno razmerje pod enakimi pogoji podnajemnik. Ker v takih primerih najemnik ne spada pod zaščito, bo smel najemodajalec zahtevati takojšnjo izpraznitve.

Na štiri mesece pa sme najemodajalec odpovedati pogodbo, če dokaže, da rabi nepremičnino nujno in neodložljivo on sam zase, za otroke ali za starše, bodisi za stanovanje ali za izvrševanje poklica. Če gre za poslovne prostore, v kate-

rih je najemnik vršil trgovsko dejavnost, je zanimivo, da bo smel deložirati najemnik zahtevati od najemodajalca odškodnino za vpekljanost svojega podjetja, ako bo vršil najemodajalec v teh prostorih enako dejavnost. Prav tako se sme najem odpovedati na 4 mesece, če nudi najemodajalec najemniku druge primerne prostore pod približno enakimi pogoji in če prevzame tudi stroške preselitve. Vse te olajšave veljajo tudi za javne in razne druge zasebne ustanove, če rabi najemne prostore zase ali za stanovanjske namene svojih uslužbencev. Novi lastniki pa se smejo posluževati opisanih ugodnosti štirimesečne odpovedi šele, ko so minila tri leta od dne nakupa, pa čeprav bi nepremičnino sami rabili.

Posebni predpisi veljajo, kadar nastane nujna potreba velikih popravil ali preureditev, kakor tudi za slučaje, kjer ima najemnik prekomerno veliko stanovanje, pri čemer pa je zakon zelo širokogruden za najemnika.

Najemnine, ki so veljale doslej, se s 1. junijem povišajo pri stanovanjih in poslovnih prostorih obrtnikov načeloma za 50%, pri razkošnih stanovanjih tudi za 100% in v nekkih primerih za 200%. Od tega pravila odstopi zakon, če gre za revne najemnike ali za revne prostore; tu znaša povisek lahko samo 20% ali pa sploh nič. Drugi poslovni prostori se pa lahko povišajo za 100%, a zakon tudi tu našteva nekaj odstopov od pravila. Vsekakor je odstotek povišanja pri stanovanjih in poslovnih prostorih samo polovičen od dopustnega, torej le 25% oziroma 50%, če gre za najeme, ki so bili pogojeni po 18. 6. 1945.

Poleg tega osnovnega poviška pa bo moral plačevati najemnik še poseben povisek, ki se giblje med 75 in 200%, in sicer takrat, kadar odaja najete prostore v stalen ali sezonski podnajem. Vsekakor pa zakon predvideva, da se bodo s 1. januarjem 1951 dovolili novi poviški najemnin.

Predpisano je, da mora najemodajalec naznaniti povišanje najemnine s priporočenim pismom in poratnico. Najemnik, ali namesta njegova podnajemnik, pa mora prav tako naznaniti najemodajalcu podnajemno pogodbo in obseg podnajema.

Nične so glede zaščiteneh stanovanj pogodbe o tako imenovani »buona uscita« (odpravnina). Na njen račun plačani zneski se lahko zahtevajo nazaj v enem letu po izpraznitvi najemnega objekta, neplačani zneski pa poračunati na najemninu.

Spori o najemninu in podnajemninu spadajo v pristojnost preture (sodišče), v katere območju leži najemni objekt. Postopek pred pretorjem ni podvržen strožjim predpisom civilnopravnega postopnika in tudi ne taksam in drugim pristojbinam.

Zanimive so določbe o prisilni izpraznitvi. Načeloma velja pravilo, da določi sodišče na temelju izvršilnega naslova, na zahtevo najemodajalca in po zaslišanju najemnika dan, ko se bo morala izvršiti prisilna izpraznitev. Če najemnika ni pri razglasitvi zadevnega sodnega odloka, mu ga mora sodišče dostaviti vsaj 10 dni pred dnem, ki je določen za izpraznitev. Kar zadeva dolžino roka, bo imelo sodišče dokaj proste roke, vendar ne bo smel biti daljši od šestih mesecev. Sodnik bo moral upoštevati stvarne razmere glede razpoložljivosti stanovanj v ustreznem mestu, obseg prisilnih izpraznitev, ki jih bo v njem opravil, razmere najemnika in končno tudi potrebe najemodajalca po stanovanju. Če pa najemnik ne izpolnjuje najemne pogodbe, torej n. pr. če ne plačuje najemnine, in pa če mu nudi najemodajalec drugo primerno stanovanje, ne sme biti rok prisilne izpraznitve daljši od 30 dni.

Rok, ki ga sodišče prvotno določi, se sme tudi podaljšati, toda ne več kakor za tri mesece, kadar bodo za to važni vzroki, ki so se naknadno pojavili in ki jih zakon našteva. Veljajo seveda tudi za podnajeme.

Dr. S. D.

PREPOVEDANO UMRETI. Nemško mestce Radbuc ne more razširiti svojega pokopališča, ker sosedje upirajo prodaji potrebne zemljišča. Ze leta 1946 je občinska uprava prosila deželno upravo za pomoč proti sosednim kmetom. Niti ta ni mogla prepričati kmetov, niti vendar odstopijo nekaj zemlje, ker sicer ne bodo imeli kam pokopovati mrtličev. Toda ves trud je bil zaman. Za zadevo se je zdaj zavzela nemška vlada, ki namerava potrebno zemljo razlastiti.

LISTNICA UREDNISTVA

B. V., pravnik, Ljubljana. Hvala za opozorilo! Vrtni red v razpredelnici se je zmešal zaradi poznejše korekture v tiskarni. Zaradi tega objavljamo razpredelnico vnovič na drugem mestu.

Glavni urednik
LOJZE BERCE
Odgovorni urednik
STANISLAV OBLAK
Založnik
Založba »GOSPODARSTVA«
Tiskarna Založništva tržaškega tiska

Pristaniški sklad v Italiji

Italijansko ministrstvo za trgovinsko mornarico je s posebno okrožnico (z dne 22. febr. 1950) ustanovilo poseben sklad za gospodarsko pomoč pristaniškim delavcem, organiziranim v pristaniških družbah. Iz tega sklada bodo prejemali denarno podporo tisti delavci, ki ne bodo polno zaposleni v času mrtnila v lukah. V ta namen se bodo povišale lažje tarife za delovno silo in denar se bo stekal v sklad pristaniških delavcev (Pri Zvezi pristaniških delavcev (Fondo Assistenza economica Lavoratori delle Compagnie Portuali). — Odbor avtonomnega konzorcija v Genovi, ki upravlja luko kakor Javna skladišča v Trstu, je že uveljavil določbo glede pristaniškega sklada in povišal tarifo za prenos nekaterih vrst blaga, kakor premežga, za 250%.

Tržaški pristaniški delavci se v glavnem delijo na tri vrste: a) delavci, ki so stalno namedenjeni pri upravi Javnih skladišč; b) delavci, ki so v stalni službi pri zasebnih podjetjih, ki poslujejo v vseh treh oddelkih tržaške luke, t. j. v stari luki, v novi luki pri Sv. Andreju in v lesni luki pod Štedno; c) neodvisni delavci, ki jih najemajo po potrebi in plačujejo po posebnih tarifah, dogovorjenih med predstavnikmi delavcev na eni strani ter uprave Javnih skladišč in zasebnih podjetnikov na drugi.

O prvih dveh vrstah ne bomo tukaj govorili; delavci kategorije a) živijo v podobnih razmerah kakor sploh vsi delavci javnih uprav: tisti, ki sodijo v kategorijo b), pa kakor delavci pri zasebnih podjetnikih sploh. Precej različen pa je položaj neodvisnih pristaniških delavcev. Ti so združeni v treh posebnih družbah, in sicer: 1. Pristaniška družba za razkladanje v tržaških pristaniščih, 2. Pristaniška družba za nalaganje in razlaganje ladij in

Kaj sem videl v prosti luki

Svojevrstna organizacija pristaniških delavcev

3. Pristaniška družba za premož in rudo.

To so nekake delovne zadrage, ki zagotavljajo svojim članom približno enako delo in zaslužek na podlagi postavljenih sturnusov (izmen). Vsak član takšne družbe ve, da bo prejel njemu pripadajoči večji ali manjši del zaslužka, kakor bo že njegova družba imela več ali manj dela, ker odpade na vsakega člana po vrsti (sturnusov) enak del zaposlenosti.

Težji pa je seveda položaj tistih pristaniških delavcev, ki niso člani nobene med omenjenimi tremi družbami. Te pokličejo na delo le v primerih, ko imajo družbe več dela, kakor ga lahko zmagajo člani teh družb. Kadar delajo, zaslužijo sicer prav toliko kakor tisti, ki so

člani družbe; toda to jim mnogo ne koristi, ko le redkokdaj pridejo do dela. Vsi ti slučajni pristaniški delavci si seveda iskreno želijo, da bi bili sprejeti v katero teh družb. To pa se le redko komu posreči. V prvi povojni dobi so družbe sprejele še precejšnje število slučajnih med svoje člane, sedaj pa je splošno malo dela v tržaški luki, bi mogle družbe pomnožiti število svojih rednih članov. Starejših delavcev sploh ne sprejemajo, da si prihranijo pokojnine, ki jih družba izplačuje svojim članom, ko prekorajčo starost 60 let; izjemoma tudi še prej, ako je nekdo postal nesposoben za delo. Sicer pa ni nihče primoran, da bi šel takoj po dopolnjenem 60. letu v pokoj, ako se čuti še sposobnega za delo.

Pod št. 1 navedena družba za razkladanje izplačuje svojim upokojencem zdaj le 3000 lir mesečno, kar je treba smatrati le za nekakšen priboljšek k splošni pokojnini, ki jo tudi pristaniški delavci uživajo kakor vsi ostali delavci, ki so zavarovani za starost. Ako bi pokojnine zadostovale za življenje, bi prenekateri starejši delavec zapustil delo in odstopil svoje mesto mlajšim močem, ki se morajo dolga leta preživljati s skromnimi zaslužki slučajnih pristaniških delavcev.

Člani vsake družbe si na vsakoletnih običnih zborih izvolijo svoj odbor, ki vodi družbo. Poleg tega izvoli občni zbor tudi poslovodjo, njegovega namestnika in načelnike delovnih odredov (capo squadra), ako ne poveri teh nalog sa-

memu odboru. Poslovodja in načelniki odredov vodijo in nadzorujejo delo, sami pa niso udeleženi pri njem. Plačo prejmejo od svoje družbe, ki ji odstopajo delavci 17—20% svojih zaslužkov za pokojninski sklad in (5%) upravne stroške. Nepotrošeni del prispevkov se delavcem povrne.

Plače omenjenih funkcionarjev se določajo na podlagi povprečnega zaslužka delavcev. Ker pa ti zaslužki niso vedno vsi enaki, se seštejejo različni zaslužki, v stari luki tridesetih, v novi pa 60 delavcev. Ta vsota deljena s 30 oziroma 60 da tevilko, ki določa plačo dotičnega funkcionarja. Iz tega sledi, da nekateri delavci zaslužijo več nego funkcionarji, kar pa je pravilno, ker delavci delajo tudi ponoči —

ako je seveda nočno delo, funkcionarji pa le podnevi in imajo lažje opravilo.

Vsaka teh treh družb je enotna za vse tri luke in ima v vsaki luki (stari, novi in lesni) svoje pododseke.

Pred kratkim je Delavska zbornica (Camera di Lavoro), v kateri so organizirani demokratični in socialistični delavci, ustanovila novo družbo pristaniških delavcev, ki naj bi delala konkurenco sedanjim družbam ali jih celo izpodrinila. Nova družba je tudi že predložila vlogo za priznanje na prično mesto. Ker bi bilo težko navesti gospodarske razloge za delovanje nove konkurenčne družbe, so se ustanovitelji spustili na politično raven in dali novi družbi ime »Italka«. S tem imenom pa je tudi vse povedano: povedano je namreč, da bi morali — po že davno uveljavljenem sistemu — domačni izprazniti tudi tržaško luko in napraviti prostor drugim.

—od—

TRŽNI PREGLED

V zadnjih dveh tednih ni bilo na krajevnem in bližnjih trgih nobene važnejše spremembe ali značilnega dogodka. V pričakovanju novega pridelka so postali kupci še previdnejši. Na trgu vlada zaradi tega mrtvilo, blagovni promet pa se omejuje le na zadostitev najnujnejših potreb. Pozornost trgovskih krogov se v sedanjem obdobju obraca zlasti na žitni trg, ki je najbolj občutljivi indeks splošnega tržnega razpoloženja. Dosedanja tendenca tega trga je v pogledu cer vsekakor usmerjena na rahlo nazadovanje.

ZITARICE
Prve kupčije s pšenico na trgih bližnje Benečije so bile sklenjene na podlagi cene 6000 do 6100 lir za stot, t. j. 300 do 400 lir manj kakor znaša uradna cena pri odkupu kontingenta pšenice, ki ga bodo namenili državnim žitnicam. Nasprotno so kvotacije koruze precej trdne; na mnogih trgih se je koruza celo podražila. Rovigo: pšenica stara prištelek I 6400 do 7500 lir za stot, II 6250 do 6350, III 6150 do 6200; ječmen 4700 do 4800; rž 4500 do 4600; koruza 5800 do 6000; bela koruza 5500 do 5700 lir za stot.

Verona: pšenica I 6300 do 6400, II 6200 do 6250; oves 3700 do 3800; rž 4400 do 4500; ječmen 4400 do 4600; koruza 6100 do 6200.

ZIVINA
Cene živine se na vseh trgih, ki oskrbujejo Trst, gibljejo okrog starih kvotacij; število kupčij kaže vsekakor na zmerno nazadovanje. Zaradi sezone vlada na trgu prašičev skoraj popolno mrtvilo. Prašički za rejce so se še nekoliko pocenili. Rovigo: volji 240 do 260 lir za kg žive teže; krave 230 do 250; bikli 220 do 240; teleta 400 do 420; kokoši 600 do 620; zajci 200 do 220; pitani prašiči 310 do 330; prašički 450 do 490. Modena: volji nad 4 leta starosti I 290 do 310, II 210 do 250; krave nad 4 leta I 200 do 240, II 180 do 200, III 130 do 150; prašiči od 30 do 50 kg 380 do 400, nad 50 kg 380 do 400, od 100 do 120 kg 290 do 300, od 120 do 150 kg 300 do 310, nad 150 kg 310 do 330; prašički 450 do 480 lir za kg.

VINO
Proizvajalci vztrajajo na doseženih cenah in skušajo izkoristiti začasno boljše konjunkturo, ki je nastala na vinškem trgu v preteklem mesecu maja. Sicer pa gre za nezamotno zboljšanje, ki ne bo rešilo proizvajalce kronične hude krize. Na tržaškem trgu se gibljejo ceni ki vina okrog naslednjih kvotacij: belo Conegliano 48 lir za liter, belo Albana 55; briško vino 90; belo Soave 58; črno Valpolicella 55, Bardolino 58, črno istrsko 58; belo istrsko vino 480-490 lir za hl/stop; vipavsko 460 do 480; belo poreško 470 do 480, črno poreško 500 do 510 lir za hl/stop.

Verona: Valpolicella 420 do 470 za hl/stop; Soave 420 do 480; Bardolino 400 do 450; Veronac 390 do 400. Firenze: običajna vina 1949 9 do 10 stop. 2600 do 3200 lir za stot, 10 do 11 stop. 3200 do 3700, 11-12 stop. 3700 do 4300; fina letošnja vina 11 do 12 stop. 4200 do 5200; 12 do 13 stop. 5200 do 6500. San Severo: črna vina 10,5 do 11 stop. 300 lir za hl/stop. 11-11,5 stop. 310, 12 stop. 320 do 340.

MLEČNI IZDELKI
Proizvajalci mleka so zelo zaskrbljeni zaradi krize, ki je zadela vsa mlekarstva panogo glede na cene pri proizvodnji. Preteklega meseca maja so cene mleka in mlečnih proizvodov zabeležile vprav katastrofalen padec. V začetku junija se je položaj nekoliko zboljšal predvsem v pogledu masla, ki se je zaradi večjih nakupov blaga za hladilnike nekoliko podražil. V zadnjem tednu so pričele cene zopet padati in so že dosegle kvotacije, ki so veljale na koncu maja. Zdaj računajo, da morajo mnogi poljedelci prodajati mleko po ceni, ki je do 50% nižja od stvarnih proizvodnih stroškov. V nekaterih primerih je n. pr. cena mleka v severni Italiji že 20 do 22 lir za liter. Razmere italijanskega mlekarstva in sirarstva se seveda škodljivo odražajo tudi na krajevnem trgu mleka, ki je po vrednosti najvažnejši tukajšnji kmečki proizvod.

SADJE IN ZELENJAVA
V Trstu za kg na debelo fco tržišče: česen 40 do 90 lir, spargelni 250 do 300, kumare 60 do 100, čebula 15 do 28; fižol v stročju 60 do 170, melancani 280 do 450; krompir 20 do 45, paprika 200; paradizniki 50 do 120, spinača 40 do 60; marelice 80 do 160; pomaranče 75 do 240; smokve 100 do 100; jagode 500 do 600; bruske 60 do 200; češnje 15 do 30.

RAZNA ZIVILA V TRSTU
Sir Gorgonzola 480 do 570 lir na debelo fco skladišče prodajalca; parmezani 1200 do 1250; emmenthal 680 do 720; slanina 360 do 380, mast 300 do 310; šunka »Praga« 1200; oljivo olje 350 do 540; semenstvo olje 340 do 345; fižol »Saluggia« 140 do 145;

koruza moka 80% 83 do 85, koruzna moka 60 do 65; kava Brazil običajna 980 do 1100; ista Santos 1220 do 1350; Kostarika 1380 do 1400; Sandomingo 1280 do 1340; bosanske češplje 270; običajni riž 90 do 100 lir za kg.

RABLJENI AVTOMOBILI
Trst: Fiat 1100 1948 Cabriolet 900.000 lir; Fiat 1400 1950 Cabriolet 2 milijona; Fiat 500 B 1948 odkrit 650 tisoč; motocikli Guzzi »Aironc« 300.000; »Vespa« 125 cc 140.000; ista 98 cc III s. 80.000; »Lambretta« B 140.000 lir.

LES
Razmere v krajevnih trgovini z lesom se v zadnjih mesecih niso v bistvu izpremenile. Na tržaškem trgu se cene v prosti pristaniški coni gibajo okrog naslednjih kvotacij: rezani mehki les »stombant« 12 do 14

tisoč lir za kub. m; hrastovina »boules« 37 do 42 tisoč; tramovi »Trste« 7500 do 8000; hrastovina 35 do 40 tisoč; parjena neobrobljena bukovina 27 do 32 tisoč; parjena obrobljena bukovina 31 do 34 tisoč; naravna bukovina 17 do 18 tisoč; bukove vezane plošče 80 do 85 tisoč; neobrobljena jesenovina 28 do 30 tisoč; hrastovi parketi 1700 do 1800 lir za kv. meter; isti bukovi 700 do 800; bukova hlodovina za lušenje 17 do 20 tisoč lir za k. m; običajna bukova hlodovina 11 do 15 tisoč lir za k. m.

Bolcan. Hlodovina za žaganje 7500 do 7900 lir za kub. m; žagani les »stombant« 15.500 do 17.000; žagani mehki les I 28 do 30 tisoč, II 21 do 23 tisoč, III 13.500 do 15.000, IV 9500 do 10.500; tramovi »Trste« 8500 do 9500 lir za k. m; celulozni les 3500 do 4000 lir za prostorninski meter.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

	20/VI	23/VI	6/VI
CHICAGO			
Pšenica (stot. dol. za bušel)	211.50	233.75	229.—
Koruza " " "	144.—	147.35	149.75
NEW YORK			
Baker " " "	22.50	19.50	20.50
Cin " " "	76.75	77.25	78.50
Svinec " " "	12.—	11.25	12.—
Cink " " "	15.—	12.—	12.—
Aluminij " " "	17.50	17.—	17.50
Nikelj " " "	48.—	40.—	40.—
Krom (dol. za tono)	38.—	37.—	37.—
Z. srebro dol. za steklenico	72.—	73.—	72.—
LONDON			
Baker (f. šter. za d. tono)	186.—	162.—	170.—
Baker blister " " "	178.—	157.50	164.—
Svinec " " "	88.69	90.—	96.—
Antimon " " "	160.—	160.—	160.—
ALEKSANDRIJA			
Bombaž „Karnak“ I. (talerjev za kantar)	73.55	95.60	75.86
" " „Zagora“ I. " " "	—	135.50	120.—
SANTOS			
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	184.60	176.—	168.60

Napetost, ki je v zadnjih časih vladala na mednarodnih trgih, je po največjih vesteh v glavnem prenehala. Cene kovin, ki so običajno najznačilnejši indeks tržnega razpoloženja, so se razen nekaterih izjem, ustalile na doseženih kvotacijah. Prav tako so se ublažile silni visoke kvotacije kavčuka, ki se je v zadnjih tednih podražil na vsakim pričakovanjem. Trgovanje z glavnimi poljedelskimi proizvodi, ki so predmet svetovne izmenjave, kaže na stalnost. V mnogih primerih pa so ceni poljedelskih proizvodov zabeležili rahlo nazadovanje iz česar sklepajo, da se bo v kratkem zopet uveljavila tendenca nazadujočih cen, zlasti pri tistih proizvodih, ki so doslej ohranili visoke cene le ob umetnih državnih podpora.

KOVINE
Najbolj iskana kovina na svetovnem trgu je danes cink. Povpraševanje po cinku je zlasti na ameriškem trgu zelo veliko. Če k temu dodamo še dejstvo, da ameriška vlada nadaljuje s strateškimi nakupi kovine, ni čuda, da ponudba ne more kriti povpraševanja. Zaradi vseh teh okoliščin se je cink v preteklem tednu zopet podražil tako v ZDA kakor v Angliji.

Razmeroma dobra konjunktura vlada še vedno za baker. Na koncu junija bo v ZDA potekel rok, ki je bil predviden za popolno oprostitev uvozne carine, ki je znašala 2 stotinki dolarja za funt. Potrošniki zahtevajo, da se ta olajšava podaljša še za dve leti, in ameriška vlada je baje že krenila na pot takšne rešitve; proti njej pa so se seveda odločno postavili ameriški proizvajalci te kovine.

Na nekoliko šibkejši podlagi se trenutno sklepajo na svetovnem trgu posli s svincem, kar naj bi bilo v prvi vrsti odvisno od dejstva, da so ZDA prenehale z večjimi strateškimi nakupi te kovine. Cink je ohranil stare kvotacije, ni pa izključeno, da bo prišlo do nadaljnje pocenitve v zvezi s trenutno dobro razpoložljivostjo. Zivo srebro se je v nasprotju s splošno tendenco kovinskih tržišč pocenilo na angleških trgih (od 17-17,25 na 16,75-17 funtov šterlingov za steklenico); v ZDA so kvotacije živega srebra kljub konkurenci v bistvu že mnogo časa neizpremenjene.

KAVCUK
Na londonskem tržišču se je kvotacija kavčuka zopet znižala pod 2 šilinga za funt. S tem se je napetost, ki je vladala na tem področju trgovanja nekoliko ublažila. Vlada ZDA je protestirala pri proizvajalcih zaradi previsokih cen in špekulativnih manevrov na trgu kavčuka. Poročajo, da je ameriška intervencija razburila in tudi užalila londonske gospodarske kroge, ki smatrajo to

vmešavanje v njihove posle za popolnoma neumestno.

BOMBAŽ
Ko bo prvega avgusta tega leta zaključena bombažna kampanja, bo znašal višek proizvodnje napram svetovni potrošnji okrog 17 milijonov bal. (lani so na svetu proizvedli 31 milijonov bal, potrošnja pa je znašala okrog 29 milijonov bal).

Nadprodukcija bombaža pa bo prišla do izraza predvsem v ZDA, ki bodo ob zaključku bombažne kampanje razpolagale z 7,5 milijona bal, za katere niso še dobile kupca. Od te količine je vlada že nakupila okrog 4,5 milijona bal. Opazovalci menijo, da se ta predvidevanja ne bodo uresničila, če bodo stvarno potrjene vesti o hudi škodi na bombažnih kulturah, ki so povzročili in jo še povzročajo razni škodljivci.

Svojevstveni položaj vlada na egiptskem bombažnem trgu. Egiptski bombaž je, zelo iskan. Kljub temu pa so se pričeli trgovci izogibati egiptskega tržišča predvsem zaradi visokih cen. Poročajo, da vlada zaradi tega v egiptski trgovini precejšnjo krizo. Po mnenju opazovalcev je prišlo do današnjega položaja predvsem zaradi neprimerne vmešavanja egiptske vlade v to vejo trgovine, zlasti pa zaradi ostanitve pravega izvoznega monopola, ki je prišel v roke dveh največjih

VALUTE V MILANU				BORZA			
	9. VI.	22. VI.	Min. Maks.	VREDNOSTNI PAPIRIJI V TRSTU			
Funt šterling	6.500	6.600	6.500 6.800				
Napoleon	5.100	5.150	5.100 6.250				
Dolar	623	622	622 623				
Francoski frank	174	174	174 174				
Svicarski frank	146	144	143,50 146				
Funt št. papir	1.550	1.560	1.550 1.570				
Avstrijski šiling	23	23,50	23 24				
Zlato	770	770	770 780				
BANKOVCI V CURIHU							
dne 21. VI. 1950							
ZDA (1 dol.)	4,32	Belgija (100 fr.)	8,57				
Anglija (1 f. št.)	11,07	Holand. (100 fl.)	106.—				
Francija (100 fr.)	1,22	Švedska (100 kr.)	71,50				
Italija (100 lir)	0,69	Izrael (1 f. št.)	6.—				
Avstrija (100 šil.)	15,70	Španija (100 pez.)	8,15				
Čehoslov. (100 kr.)	0,90	Argent. (100 pez.)	29.—				
				9 VI.	22. VI.	Min.	Maks.
				2.118	2.043	1.950	2.120
				6.025	5.850	5.790	6.025
				775	740	740	775
				1.760	1.715	1.700	1.760
				1.660	1.700	1.660	1.700
				555	555	555	555
				7.300	7.300	7.300	7.300
				1.475	1.475	1.475	1.475
				3.215	3.215	3.215	3.215
				6.500	6.500	6.500	6.500
				580	580	580	580
				991	991	991	991
				191	185	179	191
				170	171	165	172
				128	110	110	128
				800	800	800	800
				1000	1000	1000	1000

egiptskih izvoznikov bombaža. Dobre posle je Egipt v zadnjih časih sklenil s Sovjetsko zvezo, ki je na račun bombaža poslala v Egipt okrog 1 milijon stotov pšenice, 1 milijon stotov koruze in 20.000 stotov sladkorja. Osnovna cena za finešne vrste bombaža tipa »skarnak« in »washmounia« se je sukala pri teh poslih okrog 23 funtov šterlingov cif Aleksandrija, kar ustreza 80 dol. t. j. okrog 10% več, kakor znaša kvotacija blaga iste kakovosti v ZDA.

V Sovjetski zvezi so ustanovili med tem novo ministrstvo za bombaž. SZ namerava namreč vsaj podvojiti, če ne potrojiti sedanjo proizvodnjo bombaža v prihodnjih desetih letih. Sedanja letna proizvodnja sovjetskega bombaža znaša okrog 2,8 milijona metrskih ton.

VOLNA
Cene volne in volnenih proizvodov so na svetovnih trgih še vedno zelo napete. V Avstraliji so uvedli, posebno takso 5-10% na vrednost prodane volne; donos takse pojde za stabilizacijo in podporo proizvajalcem v primeru pocenitve.

Računajo, da bo znašala proizvodnja umazane volne v letošnjem gospodarskem letu 1949-50 3833 milijonov funtov (povpreka 1934-38 3788 milijonov funtov; proizvodnja v letu 1947-48 3705, v l. 1948-49 3753 milijonov funtov).

Od celotne letošnje proizvodnje odpade na Avstralijo 1090 milijonov funtov, na Novo Zelandijo 365, na Južno Afriko 205, na ZDA 265, na Argentino 295, na SZ 280, na Urugvaj 150 milijonov funtov.

LES
Po poročilu gospodarske komisije OZN bo letošnja proizvodnja lesa v zapadni Evropi približno enaka lanski ali pa nekoliko nižja. V l. 1949 je proizvodnja lesa na istem področju narasla za 14% v primerjavi s prejšnjim letom. Potrošnja lesa v zapadni Evropi kaže na zmerno, a stalno napredovanje. Cene lesnega materiala pa so bile po pocenitvi v začetku leta 1949 precej stalne vse do razvrednotenja funta šterlinga; na koncu lanskega leta pa so se te cene pričele zopet dvigati zaradi porasta proizvodnih stroškov gozdne industrije zlasti na Finskem, Švedskem in v Avstriji.

ZITARICE
Na svetovnem trgu se je v zadnjih tednih pojavila precej izrazita tendenca k nazadovanju cen v zvezi z dobro perspektivo glede bodočega pridelka. Računajo, da bo Evropa vsekakor uvozila znatno manjše količine žitaric kakor v preteklih letih. Poleg tega so se pričeli evropski in ostali potrošniki zanimati v vedno večji meri za naravne žitarske trge vzhodne Evrope in Sovjetske zveze, kjer ni potreba kupovati blaga s težkimi dolarji. Ka-

kor je bilo poudarjeno na gospodarski komisiji OZN v Zenevi predstavlja trgovanje z žitaricami osnovo za oživitve blagovne izmenjave med zahodno in vzhodno Evropo. Vzhodna Evropa brez Sovjetske zveze bi zdaj razpolagala z viškom 30 milijonov stotov žitaric, to je le z nekoliko manjšo količino kakor so jo letno povprečno izvažali v obdobju 1934-1938. Sovjetska zveza bi poleg tega lahko nudila Evropi okrog 15 milijonov stotov žitaric, t. j. približno dvakrat toliko kakor je znašal njen povprečni letni izvoz v pravkar omenjenem obdobju.

Vse kaže, da bodo ZDA zgubile precej svojih klientov v trgovini z žitaricami v Evropi in izven nje. Tako je n. pr. Italija že sklenila razne pogodbe s Sovjetsko zvezo, Brazilija pa se bo odslej oskrbovala na argentinskem trgu. Značilno je tudi dejstvo, da bo francoska proizvodnja letos prvič po vojni zadostila domačim potrebam in jih celo prekoslala.

Moda draži čevlje
Prodajalci čevljev se v Trstu že mnogo časa pritožujejo zaradi mrtvila, ki je nastalo pri prodaji na drobno. Prav tako obratujejo italijanske tovarne čevljev, ki so si v glavnem osvojile ves tržaški trg, mnogo po normalno zmogljivostjo. V kritičnem položaju je tudi vsa industrija, ki pre-

deluje surovo kožo. Tržne zaloge v Trstu je okrog 100 trgovin s čevlji — so prenatrpane z raznim blagom, ki ne najde odjemalcev. Pomladanske razprodaje niso, po zadrževanju trgovcev, prinesle pričakovane uspeha.

Mnenje izvedencev je, da so cene čevljarstvih proizvodov povprečni kupni zmogljivosti širokih množic potrošnikov, čeprav so v zadnjem letu nekoliko nazadovale, še vedno nedostopne. Proizvajalci so se doslej trudili, da bi privabili čim več odjemalcev z izdelovanjem pestre izbire najrazličnejših vrst čevljev; na pobudo tovarnarjev so bile n. pr. sezone modne spremembe uvedene tudi pri moških čevljih, kjer so, kakor znano, vedno prevladovali klasični tipi obutve. Ta način uveljavljanja čevljarstvih proizvodov pa se je izkazal za zgrešen. Drobiteve proizvodnje in številne izdelke obremenjuje proizvodne stroške, izpremenljivi modni okusi pa ovirajo razprodaje zastarelih vzorcev in povzročajo vedno večje kopičenje neprodanega blaga. Vse te okoliščine se seveda odražajo na prodajnih cenah vseh vrst čevljev in ne dopuščajo prilagoditve trga stvarni kupni zmogljivosti potrošnikov.

Med industriji se je zaradi tega pričela razvijati težnja, da bi poenostavili proizvodnjo in da bi zajezili tendenco prepogostih modnih sprememb.

AVTOPODJETJE
STAR

Tovorni prevozi Tel. št. 5608 Osebni avtobusni prevozi

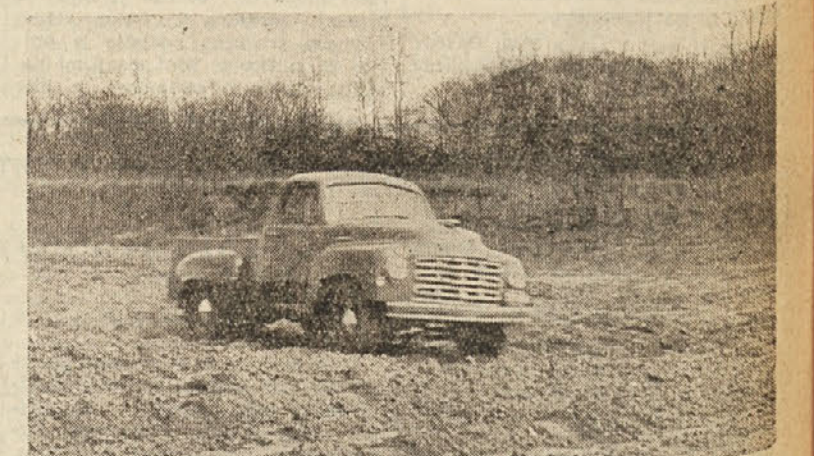
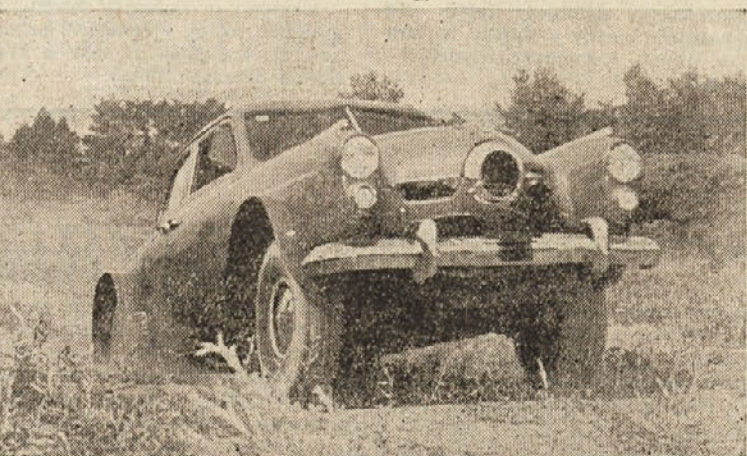
AVTOGARAŽA
TRST — ULICA MORERI 7 — ROJAN

JAKOB PERHAUC

Trgovina dezertnih vin, likerjev, žganja in sirupov

Ustanovljena leta 1881
Trst — Ulica Xidias 6 — Trst
Telefon št. 96-332

STUDEBAKER 1950

TOVORNI IN OSEBNI POSEBNI AVTOMOBILI ZA PROMET NA VSAKOVRSNIH CESTAH IN TEŽKIH LEGAH
NAJMANJŠA PORABA GORIVA - CENE ZMERNE - NAJVEČJI UČINEK

IZKLJUČNI DOBAVITELJ ZA FLRJ:
TRST - Tvrška „AUTIMPORT“ Ul. Palestrina 10/b, tel. 83-07 - TRST
KOMPENZACIJE Z VSAKOVRSNIMI JUGOSLOVANSKIMI PROIZVODI